

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2020-532

1.7.2020

Fremtind Livsforsikring AS (tidligere SpareBank 1 Forsikring AS, Liv)

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

Uriktige helseopplysninger ved tegning – grovt uaktsomt –avkortning - oppsigelse – fal. §§ 13-1, 13-2 og 13-3.

Forsikrede tegnet i mai 2016 en uføredekning og avga i den forbindelse helseerklæring. Han svarte "Ja" under feltet "Allergi, eksem og hudsykdom". Dette ble presisert som allergi og astma. Allergien ble betegnet som kronisk og beskrevet som "Allergisk mot mye mat å mange dyr". Han opplyste ikke om atopisk eksem, noe han hadde hatt siden han var barn. Han fikk et kraftig tilbakefall høsten 2010, og forholdet hadde ikke vært stabilt etter dette. Forsikrede ble sykemeldt i 2018 på grunn av atopisk eksem og har vært arbeidsufør siden. Nemnda konkluderte med at forsikrede grovt uaktsomt hadde gitt uriktige opplysninger ved tegningen, samt at selskapet kunne si opp avtalen. Med bakgrunn i sakens omstendigheter konkluderte nemndas flertall med at avkortningen kunne reduseres fra 100 % til 75 %. Forsikrede ble gitt delvis medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1983) tegnet i mai 2016 en uføredekning. Han hadde da tilsvarende dekning i Gjensidige.

Han signerte helseerklæring 15.5.16. Under overskriften "SYKDOMSHISTORIE SISTE 5 ÅR", blir forsikrede spurt om:

Svar på om du har eller har hatt noen av de følgende plagene etter sykdommer de sist 5 årene. Oppgi alle plager og sykdommer, selv om du har blitt helt bra.

Forsikrede svarte "Ja" under rubrikken "Allergi, eksem og hudsykdom?" og opplyste om allergi og astma. Allergien ble betegnet som kronisk. På spørsmål hva slags allergi, svarte han "Allergisk mot mye mat å mange dyr", og "nei" på at han hadde flere opplysninger om sykdommen. Om astma opplyste han at han hadde hatt det i mer enn 5 år, men aldri vært innlagt eller vært plaget i daglige gjøremål. Han informerte videre om at han brukte medisiner for dette daglig, men "nei" på spørsmål om han hadde andre opplysninger om sykdommen.

Selskapet aksepterte søknaden men med reservasjoner for arbeidsuførhet som skyldes obstruktive lungesykdommer (astma og/eller bronkitt) og for allergiske lidelser.

Fastlegen noterte i 2010 forverring av forsikredes atopisk eksem. Den 12.11.10 heter det:

Pasienten har et kjent atopisk eksem. Han har de siste årene vært ganske bra, men nå i oktober ble han nokså akutt verre. Han ble etter hver såpass ille at han var hos min vikarlege og fikk prednisolon og Locoid. Dette hjalp noe, men da han seponerte ble han verre. Han kommer nå da han er ill. Ved u.s. er affeksjon av armer, ben øverst på thorax og i ansiktet. Huden er rød og skjellende, dels med ekskresjoner. Særlig mye skjelling bak i hårfeste og i ansiktet. Han har flyttet i ny leilighet og lurt på om dette kan ha utløst forverringen. Han jobber med montering av stålkonstruksjoner som han selv anser som lite "allergen" Han er noe skeptisk til bruk av lokal steroider og er nok noe undermedisinert. Han får I dag Protopic til ansiktet og

skal bruke Flutivate på kroppen og armer og ben. Ktr om en uke her Han er såpass ille at han parallelt med dette henvises til en vurdering hos hudlege. ...

Den 19.11.10 heter det at han var mye bedre, men 6.7.11 skriver legen at forsikrede var blitt mye verre.

Fastlegen noterte 19.3.14:

Pas kommer med feber og hoste og tett i nese/bihuler. Vært slik i snart 1t par uker. Ikke vært på jobb på 2 dager. Han er ille av sin atopi med eksem i nesten hele ansiktet med erytem og skelling Lkedan øverst på ryggen og p begge legger. Pulm Spredte pipeplyder. Han har 3 infiserte sår i begge hender Inciderer disse og det kommer puss Bandasjeres.

Overlege N. ved hudpoliklinikken, Sykehuset Innlandet, skriver i en attest datert 8.8.18 at forsikrede blant annet hadde et betydelig hudproblem, hadde hatt atopisk eksem siden barneårene, men hadde vært lite plaget i lang tid før et kraftig tilbakefall høsten 2010. Etter dette hadde det vært vanskelig å få til en stabil fase, og forsikrede fikk tung medisinsk behandling både utvendig og i tablettform, med uheldige bivirkninger. Hun omtalte også mange allergier. Forsikrede var yrkesvalghemmet og det ble anbefalt omskolering.

I oppsummering i forbindelse med arbeidsavklaring 14.1.19 ble det blant annet notert at:

... Han har vært i arbeid kontinuerlig siden han begynte på videregående skole i 1999 men har helt siden fødselen hatt utfordringer med helsa.

Forsikrede ble 15.8.18 sykemeldt på grunn av atopisk dermatitt/eksem, har vært arbeidsufør siden da og mottar nå arbeidsavklaringspenger.

I sykemelding (udatert) for tiden frem til januar 2019 skrev legen på spørsmål om hvorfor arbeidsrelatert aktivitet ikke var mulig:

Alvorlig atopisk eksem. Forverres av irriteranter som ikke kan unngås i arbeidet han har.

Forsikrede fremmet krav under forsikringen 3.6.19. Etter mottak av opplysninger fra fastlegen og Nav, 17.6.19 og 4.7.19, spurte selskapet 10.8.19 og 4.9.19 forsikrede om misvisende helseopplysninger ved tegning. Selskapet opplyste om mulig avslag og oppsigelse av forsikringen. Etter svar fra forsikredes advokat 26.9.19, avsto selskapet kravet 11.10.19 fordi forsikrede grovt uaktsomt hadde gitt uriktige helseopplysninger. Selskapet sa opp dekningen, men tilbød en ny dekning med ny reservasjon for uførhet "*som skyldes eksem*". Selskapet fastholdt avslaget etter klage.

Forsikrede har i det vesentlige anført at han ikke har gitt uriktige helseopplysninger. Det er selskapet som har risikoen for at svarene i helseerklæringen eventuelt ikke fanger opp de opplysninger selskapet ønsker. Uansett er det skjerpede beviskravet for grov uaktsomhet ikke oppfylt. Det kan ikke forventes at en person uten medisinsk fagbakgrunn kan gi en utfyllende beskrivelse og forklaring vedrørende diagnose, tilstand og prognose for egen atopisk eksem. Av den grunn og ut fra utformingen av spørsmålene i helseerklæringen, forsto forsikrede det slik at selskapet ville innhente opplysninger fra fastlege og helsevesen. I tillegg trodde forsikrede at informasjon fra hans tidligere uføreforsikring ville bli overført til selskapet. Selskapet har for øvrig ikke forstått at atopisk eksem er en følge av allergi. Når han opplyste om kronisk allergi og fikk medisiner for dette, var det nettopp for å vise alvorlighetsgraden i dette. Grov uaktsomhet forutsetter videre at forsikrede visste at opplysningene var uriktige, noe som ikke var tilfellet.

Subsidiært er 100 % avkortning for mye og selskapet ikke kan si opp dekningen. Det er vist til HR-2017-1977 (avsnitt 44) og til nemndas avgjørelser 2014-436 og 2017-690.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikrede grovt uaktsomt ga uriktige helseopplysninger og at det kan avslå kravet og si opp dekningen. Forsikrede opplyste om allergi og astma, men unnlot å opplyse om eksem og fikk derfor ikke tilleggsspørsmål om dette. Hadde han opplyst om atopisk eksem hadde selskapet tatt reservasjon for dette. Dersom det legges til grunn at atopisk eksem skyldes allergi, vil dette være omfattet av reservasjonen for allergiske lidelser. Se avgjørelse 2017-690.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om forsikrede grovt uaktsomt ga uriktige helseopplysninger ved tegningen av uføreforsikringen. Om så er tilfellet, er det spørsmål om selskapet kan avkorte med 100 % og si opp forsikringen.

Etter fal. § 13-1a kan selskapet ved tegningen av en forsikring be om opplysninger som har betydning for selskapets vurdering av risikoen. Forsikringssøkeren plikter å gi riktige og fullstendige svar på de spørsmål selskapet stiller, slik at det kan vurdere risikoen. I tillegg skal vedkommende på selskapets oppfordring gi opplysninger om særskilte forhold som han eller hun må forstå er av vesentlig betydning for vurderingen av risikoen, selv om dette ikke er direkte omfattet av de spørsmål som er stilt i helseerklæringen. Det sentrale i det som etterspørres er at opplysningene, som nevnt, skal danne grunnlag for selskapets risikovurdering. Dette formålet står derfor sentralt både ved tolkingen av de enkelte spørsmål og svar, når det blir vurdert om opplysningsplikten objektivt sett er forsømt og ved vurderingen av subjektiv skyld.

Nemnda legger til grunn at beviskravet ved anførsel om grov uaktsomhet er tilnærmet lik den som gjelder for svik, dvs. klar sannsynlighetsovervekt for at det foreligger et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det er selskapet som har bevisbyrden.

Nemnda ser først på om forsikrede objektivt sett ga uriktige opplysninger ved besvarelsen av helseerklæringen. Det ble spurt om allergi, eksem og hudsykdom de siste fem årene. Forsikrede svarte ja og opplyste om astma og allergi. Han opplyste imidlertid ikke om sitt omfattende, langvarige, atopiske eksem, jf. redegjørelsen foran, som hadde vært klart forverret siden 2010. Etter nemndas syn er dette en objektiv forsømmelse av opplysningsplikten. Forsikredes anførsel om at det atopiske eksemet skyldes allergi er udokumentert. Når spørsmålet i helseerklæringen uttrykkelig nevner eksem, skulle det uansett ha vært opplyst om dette.

Forsikrede undertegnet også på at opplysningene var så fullstendige og nøyaktige som mulig. Det ble samme sted opplyst at riktige og fullstendige informasjon om helse, yrke og livsstil på søknadstidspunktet var avgjørende for selskapets vurdering av risikoen og om det ville tilby forsikring og på hvilke vilkår.

Det fremstår som uforklarlig at forsikrede ikke opplyste om det langvarige og omfattende eksemet, og det strenge beviskravet for grov uaktsomhet anses oppfylt.

Forsikrede har anført at han la til grunn at selskapet ville innhente opplysninger fra lege og helsevesen, slik han ga fullmakt til. Nemnda understreker at det er den forsikringssøkende som plikter å gi fullstendige og riktige svar på de spørsmålene selskapet stiller. En forsikringssøkende kan ikke unnlate å gi opplagt relevante opplysninger ved å vise til at selskapet har fullmakt til å innhente ytterligere opplysninger.

Gitt at nemnda har konkludert med at forsikrede grovt uaktsomt unnlot å gi enkelte opplysninger får fal. § 13-2 annet ledd anvendelse.

Etter denne bestemmelsen kan selskapets ansvar settes ned. Ved vurderingen av en eventuell nedsettelse skal det etter tredje ledd "tas hensyn til hvilken betydning feilen har hatt for selskapets vurdering av risikoen, og til skyldgraden, skadeforløpet og forholdene ellers".

Nemnda har delt seg i et flertall og et mindretall når det gjelder avkortningens størrelse.

Finansklagenemnda Persons flertall, leder og Bjønness, bemerker:

Selskapet har foretatt en avkortning med 100 %. Flertallet peker på at det skal utøves et skjønn hvor flere forhold skal trekkes inn. En nedsettelse kan settes til 100 eller 1 %. Flertallet er enig i at utelatelsen av opplysningen om atopisk eksem har hatt betydning for selskapets risikovurdering, men peker samtidig på at selskapet har tilbudt en ny forsikring med forbehold også for denne omstendighet. Selv om det er tale om en grovere utelatelse, mener flertallet ut fra en samlet vurdering av sakens omstendigheter at 75 % vil være en riktigere reaksjon.

Mindretallet, Giertsen, bemerker:

Etter mindretallets syn ligger forsikredes opplysningssvikt i den grove uaktsomhetens øvre sjikt, og forsikredes uførhet synes i det alt vesentlige å skyldes de problemene han ikke opplyste om.

På bakgrunn av at det foreligger en alvorlig overtredelse av opplysningsplikten, mener mindretallet at selskapet må gis medhold i en avkortning på 100 %. Mindretallets begrunnelse er i tråd med 2020-50 og 2020-106.

I lys av nemndas konklusjon om at det er utvist grov uaktsomhet, kan nemnda ikke se at det er noe å bemerke til selskapets oppsigelse av forsikringen, jf. § 13-3. Nemnda har da ikke noe å bemerke til at selskapet har tilbudt å fortsette forsikringsforholdet med en ny reservasjon for forsikredes atopiske eksem.

Avgjørelsen er avgitt med dissens om avkortningens størrelse. Konklusjonen er utformet i samsvar med flertallets syn.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold i at avkortningen settes til 75 %. For øvrig gis selskapet medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).